

קדושת העם והארץ

ברוב השנים פרשת קדשים נקראת יחד עם פרשת אחרי מות. אין זה חיבור טכני בלבד. יש קשר עמוק בין הפרשות.

אחת מצורות ההופעה שבעולמנו היא צורת הזוגות: שמים וארץ, זכר ונקבה, כלל ופרט, ריבוי ומיעוט, פורים ויום הכיפורים, פסח ושבועות, וכמובן יום העצמאות ויום ירושלים.

ננסה לבחון את הקשר הזוגי בין הפרשות. אחרי מות שני בני אהרן, בגלל ניסיונם 'לעלות בהר', ניתנה לאהרן ההדרכה המבוארת בעבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים, כיצד מתקרבים לקב"ה:

1. זה אירוע חד פעמי בשנה, "ואל יבא בכל עת אל הקדש" (ויקרא ט"ז, ב).

2. אתה לא מתקרב קרבה אישית, אלא בא מכוחו של הציבור.

3. ההתעלות נעשית בהדרגה: כפרה אישית, שבטית ואחר כך לאומית.

לאחר הכנות כה רבות, היינו מצפים לתפילה עילאית, ל'ניצוצות וזיקוקים'. אולם, הבקשה היא מאוד צנועה ואנושית:

יהי רצון מלפניך ה' א-להינו שתהא שנה הזו גשומה... ואל יכנס לפניך תפילת עוברי דרכים... ולא יעדי עביד שלטן מדבית יהודה (שמירה על עצמאות יהודית. א"י).
(תענית כד ע"ב)

בעצם, מנקודה זו והלאה, יורדת התורה לפרטים, שהולכים ומתרבים בפרשת קדשים. בתוך דיני העריות, שהם מהצד החיובי – התנאי היסודי לקיומו של העולם, ומהצד השלילי – הגורם המרכזי לגלות, נקבע אחד מהכללים היותר יסודיים של תורתנו "וחי בהם" (ויקרא י"ח, ה) – פיקוח נפש דוחה (כמעט) את כל התורה כולה.

מיד אחרי זה, פונה התורה אל כל עדת בני ישראל: "קדשים תהיו" (ויקרא י"ט, ב) ומתחילה לפרט את המצוות, עשה ולא תעשה. כך אומר החזקוני על אתר:

ונסמכה פרשה זו לפרשת עריות שלא יהיו סבורים שבשביל שמירת עריות (סור מרע. א"י) לבד יעמדו בארץ כי גם יש מצות אחרות (עשה טוב. א"י) שעליהם להתקיים בארץ.

הרמב"ן ממשיך, לא מספיק לקיים את חוקות התורה, ככתבם וכלשונם, אלא צריך להבין את 'רוח החוק', אחרת, אפשר להיות "נבָל ברשות התורה". התורה מגמתה תיקון האדם והחברה, ובסופו של דבר – תיקון העולם.

הפירוט הוא עצום: עבודה זרה, קרבנות, לקט, פאה, לפני עיוור, משפט, לשון הרע, עד שמגיעים לשיא אותו הגדיר רבי עקיבא ככלל גדול בתורה: "ואהבת לרעך כמוך" (י"ט, יח). הפרשה ממשיכה בחוקים של שמירת הטבע וקיומו, וכך כתב הרמב"ן:

רק החקים הם גזירת המלך... שאין העם במחשבתם נהנים בהם כמשפטים, אבל כולם (כולל החוקים. א"י) בטעם נכון ותועלת שלימה... והמרכיב שני מינין – משנה ומכחיש במעשה בראשית, כאילו יחשוב שלא השלים הקב"ה בעולמו כל הצורך... והמינים בבעלי חיים לא יולדו מין משאינו מינו. (שם, יט)

ובהמשך, מצוות התלויות בארץ ואהבת הגר. בקיצור, הקדושה מקיפה את כל רובדי החיים. התורה ממשיכה בפירוט ומדגישה את התלות בין קיום המצוות, ירושת הארץ וקדושה:

נֹאמַר לָכֶם אַתֶּם תִּירָשׁוּ אֶת אֲדֹמְתֵם וְאֲנִי אֶתְנֶנָּה לָכֶם... וְהִכְדַּלְתֶּם בֵּין הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לְטִמְאָה (ויקרא כ', כד-כה)

ומסיימת:

וְהִיִּיתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' וְנֹאכַדְל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי: (שם, כו)

לנו לא נותר, אלא לקיים את פרשת קדשים – היונקת מהקדושה העליונה של יום הכיפורים, בו אנו מתנתקים מהעולם – פרשת אחרי מות. לחזור לעולם שכולו אכילה ושתייה, כסף, אנשים ונשים, ולקדש הכול – פרשת קדשים – וזאת עומקה של עצמאותנו וראשית צמיחת גאולתנו.